

Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības PRO 8.kongresa rezolūcija Nr. 2 “Koplīgumu plāns nozaru arodbiedrībām”

Baltvillā, 2025.gada 25.jūlijā

Mēs, Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības PRO delegāti vēlamies panākt vairāk labu koplīgumu starp darba devējiem un arodbiedrībām Latvijā.

Atbilstoši mūsu rīcībā esošai informācijai, Latvijā koplīgumi aptver vien 25-27% strādājošo. Atbilstoši 2022. gada 19. oktobra Direktīvas Nr. 2022/2041 otrajam mērķim koplīgumiem ir jāaptver vismaz 80% strādājošo Latvijā.

Vēlamies panākt izrāvienu koplīgumu noslēgšanā Latvijā un aizvērt esošo "koplīgumu robu".

Esam noslēguši koplīgumus tādos sakaru nozares uzņēmumos kā VAS “Latvijas Pasts”, “Tet” un VAS “Latvijas Valsts Radio un televīzijas centrs” un esam Latvijas Koplīguma foruma dibinātāji (2020.gads).

Novērtējot Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības PRO sniegumu un būtisko ieguldījumu koplīgumu veicināšanā un korporatīvā sociālā dialoga attīstībā Latvijā, ievērojot modernas, demokrātiskas un attīstītas ziemeļvalsts tēlu;

Apzinoties, ka Latvijā koplīgumus slēdz galvenokārt uzņēmuma līmenī nozaru arodbiedrības, piemēram, Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība PRO;

Saprotot, ka ir jāstiprina Latvija Republikas nozaru arodbiedrību koplīgumspēja un veikspēja inovatīvam, Eiropiskam un rezultatīvam sociālajam dialogam, lai panāktu vairāk labu koplīgumu Latvijā;

Latvijai ir potenciāls būt par jaunās ziemeļu valsts līderi inovatīva sociālā dialoga un koplīgumu attīstībā, ja vien ir pietiekams atbalsts visām nozares arodbiedrībām Latvijā.

Īstenojot 2022. gada 19. oktobra Direktīvas Nr. 2022/2041 par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā otro mērķi par koplīguma skaita palielināšanu, Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība PRO rosina izstrādāt Sociālā dialoga likumu un noteikt obligātu iesaisti koplīgumu pārrunās ar visiem uzņēmumiem, kuri nodarbina vairāk nekā 50 darbiniekus. Ticam, ka koplīguma noslēgšana ar arodbiedrību ir labākais veids, kā uzlabot darbinieku situāciju, labbūtību un vairot cienīgas darba vietas Latvijā.

Eiropas Savienība arī iestājas par to, ka dalībvalstīm (ieskaitot Latviju), kurās koplīgumi aptver mazāk nekā 80% no visiem darba ņēmējiem, kopā ir jāizstrādā tiesiskais ietvars, kā koplīgumu skaitu palielināt. Eiropas Arodbiedrību institūts (ETUI)¹ norāda, ka jābūt 60-80% koplīgumu tvērumam pār strādājošiem, lai uzskatītu darba tirgu par labvēlīgu darbiniekiem un sabiedrībai.

Nodrošinot atvērtību, demokrātiskumu un iekļaujošu un atbalstošu vidi visām nozares arodbiedrībām Latvijā, aicinām atbalstīt 4 (četrus) Koplīgumu plāna nozaru arodbiedrībām punktus:

1. Atbalstīt datus balstītu un uz rezultātu vērstu sociālo dialogu

¹ Eiropas Arodbiedrību institūts: “Ceļš uz 80% koplīgumu pārklājumu” - <https://www.etui.org/publications/road-80-collective-bargaining-coverage>

- 1.1. Laba sociālā dialoga rezultāts ir koplīgums! Tāpēc aicinām palīdzēt atvērt koplīguma sarunas ar uzņēmumiem, kuros nav koplīguma, nodrošinot cieņpilnu attieksmi, digitālo un klātienes pieejamību² un uz rezultātu vērstu sociālo dialogu ar nozares arodbiedrībām;
- 1.2. veidot un regulāri atjaunināt datu bāzi par uzņēmuma un nozaru koplīguma skaitu (palielinot koplīgumu skaitu vidēji par 10% gadā), tvērumu un slēgšanas tendencēm Latvijā, Eiropas Savienībā un pasaulē;
- 1.3. Organizēt regulārus nozaru pētījumus, lai dotu piekļuvi arodbiedrībām slēgt koplīgumus un novērstu mobingu pret arodbiedrībām;
- 1.4. popularizēt veiksmīgu koplīgumu piemērus, kā arī stiprināt arodbiedrību biedru apziņu par koplīguma priekšrocībām, kā arī atbalstīt mūsu kampaņu “Vairāk labu koplīgumu Latvijā!”³

2. Pieņemt Sociālā dialoga likumu vai Darba likuma grozījumus

- 2.1. Pieņemt Sociālā dialoga likumu un rosināt noteikt koplīgumus ar arodbiedrībām par obligātiem uzņēmumos, kuros ir 50 (piecdesmit) darbinieku vai vairāk, pieņemot Sociālā dialoga likumu vai Darba likuma sadaļu “Sociālais dialogs” (Lietuvas piemērs);
- 2.2. Tieši Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība PRO ir nodokļu atlaīžu koplīguma labumiem autore (2011.g.) un iestājas par jaunām priekšrocībām darba devējiem ar koplīgumiem piemēram, uzņēmumiem ar koplīgumiem noteikt papildus punktus publisko iepirkumu konkursos⁴, Eiropas Savienības finansējuma piesaistē u.tml;⁵
- 2.3. Paredzēt iespēju attiecināt visu koplīgumu vai tā daļu tikai uz darbiniekiem koplīgumslēdzējpusēs arodbiedrības biedriem;
- 2.4. Integrēt citus arodbiedrībām svarīgus aspektus Darba likumā vai Sociālā dialoga likumā. Piemēram, paredzēt likumā jēdzienu “Arodbiedrības uzticības persona”: - Arodbiedrības Uzticības persona ir uzņēmuma Darbinieks, kuram savu tiesību un interešu aizstāvību attiecībās ar Darba devēju, uzticējuši Arodbiedrības biedri. Arodbiedrības Uzticības personas veic savus pienākumus kā darba devēja apmaksātu pamatdarbu, ja uzņēmumā ir vismaz 250 darbinieku-arodbiedrības biedru. Ja uzņēmumā ir vairāk darbinieku, tad proporcionāli darbinieku skaitam ir vairākas Arodbiedrības Uzticības personas atbilstoši darba devēja un arodbiedrības vienošanās. Arodbiedrības Uzticības personas darbības mērķis ir ātri un efektīvi risināt iespējamās domstarpības starp Darba devēju un Darbiniekiem saistībā ar Darba

² Eiropas Arodbiedrību institūts: “Ceļš uz 80% koplīgumu pārklājumu” -

<https://www.etui.org/publications/road-80-collective-bargaining-coverage>

³ <https://manabalss.lv/vairak-labu-kopligumu-latvija/show>

⁴ UNI Eiropa kampaņa “Publiskajos iepirkumos tikai ar koplīgumu!”; - <https://actionnetwork.org/forms/public-procurement-en>

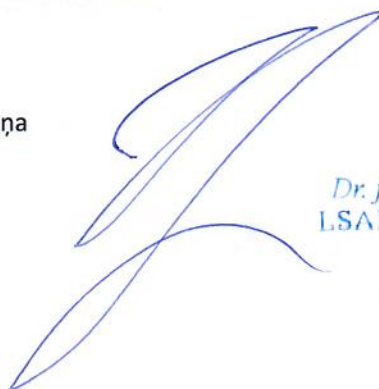
⁵ Eiropas Arodbiedrību institūts: “Ceļš uz 80% koplīgumu pārklājumu” -

<https://www.etui.org/publications/road-80-collective-bargaining-coverage>.

likuma un Koplīguma izpildi, kā arī veidot harmoniskas attiecības kolektīvā
(Zviedrijas un Igaunijas prakse).

- 2.5. Papildināt likumu ar sociālā dialoga definīciju: "Sociālais dialogs - pārrunas un dialogs starp valdības pārstāvjiem, arodbiedrību un darba devēju ar mērķi panākt vienošanos un līdzsvarot intereses, tās veicamas atbilstošā līmenī, savlaicīgi, kā arī pienācīgā veidā un apjomā un labā ticībā." Uzņēmuma līmenī koplīgumu slēdz tā arodbiedrība, kura apvieno vairāk biedru un ir sākusī koplīguma pārrunas. Arodbiedrībai jāatbilst šādiem kritērijiem: jābūt nodibinātai vismaz 3 gadus, vadītājam jābūt darbspējīgā vecumā un kolektīvo pārrunu vedējiem jābūt atbilstošai un pietiekamai kvalifikācijai koplīguma noslēgšanai darbinieku labā.

LSAB PRO prezidente I. Liepiņa

A large, stylized handwritten signature in blue ink, likely belonging to Irēna Liepiņa.

Dr. jur. Irēna Liepiņa
LSAB PRO Prezidente